



KLAASSEN & CO

Talent komt pas tot leven in vrijheid

Talent fascineert mensen al eeuwen. We bewonderen sporters die ogenschijnlijk moeiteloos presteren, musici die ons diep kunnen raken of ondernemers die met visie en doorzettingsvermogen iets bijzonders opbouwen. Toch weten we ook dat talent alleen niet voldoende is. Zonder oefening, discipline, kennis en ervaring blijft talent vaak onbenut. Maar ook dat is nog niet het hele verhaal.

Wie op het hoogste niveau presteert, ontmoet vroeg of laat mensen die net zo getalenteerd zijn en minstens zo hard hebben gewerkt. Op dat niveau wordt het verschil zelden nog gemaakt door méér talent of méér training. De beslissende vraag wordt dan of iemand op het moment dat het er werkelijk toe doet, in vrijheid eruit kan laten komen wat er al in hem aanwezig is. Daar richt mijn werk zich al jarenlang op. Niet op het vergroten van talent en ook niet op het aanleren van technische vaardigheden. Daar zijn uitstekende trainers, docenten en coaches voor. Mijn bijdrage begint vaak op het moment waarop talent, kennis en ervaring al aanwezig zijn, maar de prestatie onder druk toch achterblijft bij wat iemand werkelijk kan.

Dat zien we niet alleen in de topsport. Hetzelfde gebeurt in organisaties, op het podium, in de spreekkamer, tijdens een presentatie of in een belangrijke vergadering. Zolang de omstandigheden vertrouwd zijn, lijkt er weinig aan de hand. Maar zodra de druk toeneemt en alle aandacht op ons gericht is, gebeurt er vaak iets bijzonders. We gaan meer nadenken over iets wat we al lang beheersen. We willen controle houden, fouten voorkomen en de prestatie afdwingen. Juist daardoor verliezen we de vrijheid waarmee die prestatie ooit vanzelf tot stand kwam. Dat is niet vreemd. Onder druk probeert ons organisme zich veilig te stellen. De aandacht vernauwt zich, de spieren spannen zich aan en de ademhaling verandert. Denken neemt het steeds meer over van voelen. Wat jarenlang geoefend is, proberen we ineens bewust aan te sturen. Juist daardoor verandert vaak ook de kwaliteit van onze bewegingen. Niet omdat het talent verdwenen is, maar omdat de vrijheid verdwijnt waarin dat talent zich normaal gesproken laat zien.

Daarom geloof ik niet dat mensen onder druk nog meer hun best moeten doen om beter te presteren. Juist dan gaat het erom dat zij voldoende vertrouwen hebben om eruit te laten komen wat zij zich door jaren van oefenen al eigen hebben gemaakt. Onder druk hoeft je niet méér te doen. Je moet vooral voorkomen dat je minder laat zien dan je werkelijk kunt.

Misschien is dat wel de grootste misvatting over topprestaties. Wij denken vaak dat uitzonderlijke prestaties ontstaan doordat mensen iets extra's toevoegen. In werkelijkheid ontstaan zij vaak doordat er niets meer tussen de mens en zijn mogelijkheden in staat. Dan hoeft iemand niet harder zijn best te doen. Hij hoeft alleen niet meer in de weg te lopen van wat hij al kan.

Dat is voor mij de diepste betekenis van talentontwikkeling. Niet dat wij mensen beter maken dan zij zijn. Dat kunnen wij niet. Maar wij kunnen wel helpen voorkomen dat er minder uitkomt dan er in potentie aanwezig is. Juist daarin ligt voor mij de kern van duurzame ontwikkeling. Niet méér toevoegen, maar ruimte scheppen waarin mensen in vrijheid kunnen laten zien wat zij werkelijk in huis hebben.

Wanneer dat lukt, ontstaat iets wat in de sport vaak wordt omschreven als *flow*. Niet omdat iemand niets meer hoeft te doen, maar omdat voelen, denken en handelen weer één geheel vormen en alle vezels dezelfde kant op staan. Juist dan komt eruit wat erin zit. Niets meer, maar ook niets minder.